

С Т А Н О В И Щ Е

От: *проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова*
Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките
Научна специалност: Финанси, парично обращение, кредит и застраховка

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по ПН 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (Индустрия)“ в Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Рени Панчева
Тема на дисертационния труд: „Развитие на кръговата икономика в Европейския съюз“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38-340/28.06.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Информация за дисертанта

Докторант Рени Панчева се е обучавала по докторска програма „Икономика и управление (Индустрия)“ в Стопанския факултет в периода 2020 – 2024 година. Притежава магистърска степен по специалност „Енергийни пазари и услуги“ и бакалавърска по „Икономика“ от същия университет.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за разглеждане дисертационен труд е посветен на особено актуална тема, която придоби и претърпя значително развитие в Европейския съюз (ЕС) през последните десет години. Предвид начертания от ЕС стратегически път на развитие през следващите десетилетия, ролята на прехода към кръгова икономика ще бъде неизменно ключова за постигането на основни цели на съюза. От тази гледна точка изследването, представено в дисертационни труд е

навременно и особено полезно за осмислянето на значението на процесите, които протичат в икономиките на държавите в ЕС.

Трудът е в общ обем от 155 страници, като основният текст е 130 страници. Състои се от увод, три глави и заключение. Структуриран е логично и отговаря на целите на работата, зададени в увода. Прави впечатление значителният брой на използваните източници – общо 243, от които основната част са на английски език. Това показва много добрата осведоменост на докторанта по разглежданата от нея проблематика. Трудът също така е обогатен с голям брой графични елементи – 19 фигури и 18 таблици, които нагледно и уместно представят данни, свързани с изследването в подкрепа на изводите, които докторантът прави.

Първата глава е посветена на концепцията за кръговата икономика и тук докторантът разглежда някои основни теоретични постановки на водещи български и чуждестранни изследователи за изясняване на теоретичните ѝ основания. Във втора глава са очертани основните стълбове на институционалната рамка на прехода към кръгова икономика в ЕС. Обект на третата глава е представянето на резултатите от изследването на докторанта за влиянието на някои макроикономически и социални фактори върху прехода към кръгова икономика в ЕС.

Считам, че изследването е логично, задълбочено и показва нагледно релацията на икономическото развитие и реализирането на преход към кръгова икономика. Уместно са изследвани два ключови индикатора за прехода към кръгова икономика – степен на рециклиране на твърди битови отпадъци и степен на кръговост, като авторът обвързва с кръговостта и потреблението на възобновяема енергия и анализира факторите, които стоят зад него. Считам, че това е уместно и логично и приветствам избора от докторанта подход.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В дисертационния труд са реализирани някои важни за практиката научно-приложни резултати. На първо място, представени са и са мотивирани препоръки за подобряването на рамката на ЕС за мониторинг на кръговата икономика. Това е особено ценно, тъй като от рамката зависи и фокусът на държавите и бизнес организациите. На второ място, очертано е значението на кръговото проектиране за намаляването на отпадъците, за които след това да се търсят средства и технологии за рециклиране. На следващо място е подчертано значението на реализирането на мерки за енергийна ефективност за реализирането на устойчивост в дългосрочен план. И на последно място, акцентирано е върху значението на отделянето на ресурс за иновации в подкрепа на прехода към кръгова икономика, тъй като те са ключови за внедряването на практика както на методи за рециклиране, така и на устойчив дизайн.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Считам, че основните приноси на дисертационния труд се откриват в следните посоки:

- Идентифицирането на подходящи енергийни, екологични и продуктови индикатори, които да коригират част от пропуските в настоящата методология в ЕС и да оценят кръговата икономика на съюза в по-голяма пълнота;
- П отвърждаването на положителната роля на икономическото развитие, научноизследователската и развойната дейност и ресурсната производителност за развитието на кръговата икономика на основата на анализ на два индикатора - степента на рециклиране на твърди битови отпадъци и степента на кръговост;
- Установяването въз основа на клъстерен анализ на четири модела на преход към кръгова икономика в ЕС в зависимост от трите изследвани кръгови индикатора и общите помежду им фактори.

Тези приноси правят дисертационния труд особено стойностен и полезен както за науката, така и за практиката по управление на прехода към кръгова икономика в ЕС и в България.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Във връзка с настоящата процедура докторант Панчева е представила общо четири броя научни публикации, от които една студия и три статии. Прави много добро впечатление, че три от публикациите са в издания, индексирани в SCOPUS, и че всички четири публикации са на английски език, което създава отлични предпоставки за популяризирането на резултатите от изследванията на докторанта.

С тези публикации тя надминава изискването на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за минималния брой точки за присъждане на ОНС „доктор“. Към момента на изготвяне на становището няма информация, която да поставя под съмнение автентичността на трудовете на докторанта.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съобразно всички изисквания към подобен род научни разработки и в съответствие с добрите академични практики. Той представя коректно в синтезиран вид съдържанието на дисертационния труд, основните резултати и приноси в него.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам сериозни критични бележки, считам, че дисертационният труд представлява стойностно и навременно изследване.

Имам следния въпрос към докторант Панчева:

- Разглеждате кръговата икономика и устойчивото развитие в почти сравнителен план (прилики и разлики между тях), което е разбираемо предвид голямата неяснота в общественото пространство на значението им, но тези две неща са всъщност причина и следствие. Смятате ли, че устойчиво развитие е възможно при линеен икономически модел?

8. Заключение

Гласувам „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ на Рени Панчева в ПН 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (Индустрия)“ в Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

1 септември 2024 г.

Подпис: